

EIROPAS

RĪCĪBPOLITIKAS DOKUMENTS

This project has received funding from the European Union's Seventh Framework Programme for research, technological development and demonstration under grant agreement no 613368.

MYWEB: MEASURING YOUTH WELL-BEING

GALVENIE ŠĶĒRŠĻI BĒRNU UN JAUNIEŠU POLITIKAS ĪSTENOŠANĀ LATVIJĀ

THE MAIN OBSTACLES TO IMPLEMENTING CHILD AND YOUTH POLICY IN LATVIA

Otrais rīcībpolitikas dokuments atspoguļo LATVIJAI svarīgus secinājumus un rīcībpolitikas ieteikumus, kas izstrādāti 7. Ietvara programmas projektā MYWeb, sadarbojoties 11 valstu partneriem.

Projekts tiek īstenots

Uzsākts 2014. gada martā

2016. gada 17. jūnijā

SUMMARY IN ENGLISH

Being well aware of the need to improve children and youth policy, experts who participated in the Delphi survey were involved in the MYWeb project. The second policy document is addressed to politicians, employees of the public administration at all levels, non-governmental organisations and specialists working with children and young people. It compiles views of Latvia's experts about the key obstacles hindering the successful implementation of youth policy in Latvia. According to the interviews with experts, these barriers at the national and municipal levels are: (1) an attitude of politicians towards youth policy that means it is not one of the priorities and important points of national policy; (2) lack of sufficient financial resources in the state budget; (3) lack of sustainability and continuity of child and youth policy; (4) lack of administrative capacity and human resources; (5) lack of focus in political documents aimed to improve quality of child and youth well-being; (6) a diverse approach to youth policy in regions; and (7) symbiosis between lack of finances and lack of public awareness regarding youth policy – one of the major challenges in the implementation of youth policy. Youth policy should be developed on the basis of analysis of the social situation of children and young people. Latvia lacks understanding of the top priority of children and youth policy in further development of the country. This social group is not assessed as the most significant human resource. Work with young people is fragmented in Latvia and it is not coordinated among national and municipal organisations, as well as non-governmental and other organisations. To prevent inappropriate use of financial resources, the overlap of functions and unnecessary competition, as well as consolidation of youth policy structures would be necessary. When defining the most topical

problems of youth policy at government level and coordinating an action plan between public and municipal institutions, non-governmental organisations and research institutions, responsibilities should be clearly separated by setting achievable objectives and allocating the funding necessary for their achievement.

IEVADS

MYWeB ir Eiropas Savienības finansēts projekts, kurā tiek pēfīta iespēja uzsākt Eiropas bērnu un jauniešu labklājības longitudinālu izpēti (BJLLI). Trīspadsmīt universitātes un pētniecības institūcijas no vienpadsmit Eiropas valstīm sadarbojas, lai apkopotu informāciju, kas ir jau pieejama, politikas prioritātes, kas skar bērnu un jauniešu labklājību, un konkrētus izaicinājumus, ar kādiem būtu jāsasarkas īstenojot šādu lielu pēfījumu. Īpaši tiek pēfīti:

- objektīvie un subjektīvie labklājības mēfījumi;
- veselības, turības un nabadzības mēfījumi;
- ģimenes pieredze, ieskaitot šķīršanās un jaunas ģimenes izveidošanās ietekmi uz bērniem;
- izglītības un mājokļa pieejamība;
- iekļaušanās darba tirgū pēc skolas;
- jauniešu attiecību veidošanās (un izīršana);
- draugu loku izveidošanās un pastāvēšana;
- iesaistīšanās organizācijās, dalība sabiedriskās aktivitātēs un brīvā laika pavadīšana;
- visnelabvēlīgāko sabiedrības grupu ietekme.

Lai sekmētu bērnu un jauniešu labklājību, projektā ir iekļauti dažādi komponenti, kas nodrošina visaptverošas informācijas ieguvī, kas nepieciešama politikas veidotājiem visā Eiropā. Projekts gaitā:

- noskaidrojam, kā jaunieši paši interpretē dažādus labklājības aspektus. Jaunieši piedalās arī pētniecības instrumentu izstrādāšanā un piemērota datu vākšanas veida noteikšanā;
- lai izstrādātu piemērotu labklājības datu iegūšanas un pielietošanas stratēģiju, esam iesaistījuši ekspertus no valsts pārvaldes, nevalstiskajām organizācijām, akadēmiskajām iestādēm un praktiķiem darbā ar jauniešiem;
- esam identificējuši pašreiz pieejamo datu avotus;
- veīcam piemērotas aptaujas metodoloģijas izvērtēšanu;
- sniedzam izmaksu un ieguvumu analīzi Eiropas bērnu un jauniešu labklājības longitudinālai izpētei (EBJLLI).

Rīcībpolitikas dokumenta mērķis

Apzinoties nepieciešamību uzlabot ES bērnu un jaunatnes politiku, projektā iesaistītie partneri izvērtē visās ES valstīs atsevišķi īstenoto bērnu un jaunatnes politiku, kā arī izstrādā instrumentus bērnu un jauniešu labklājības līmeņa mēfīšanai un formulē ES kopējās bērnu un jaunatnes politikas ieteikumus Eiropas Komisijai. MYWeB projektā tika iesaistīti eksperti, kas piedalījās Delfī aptaujā, kuras mērķis bija izīnāt jēdziena „bērnu un jauniešu labklājība” pielietojumu un izvērtēt nepieciešamību izstrādāt vienotu pētniecisko instrumentu bērnu un jauniešu labklājības izpētei Eiropas Savienībā. Otrais rīcībpolitikas dokuments ir adresēts politiķiem, visu līmeņu valsts pārvaldes darbiniekiem, nevalstiskajām organizācijām, kā arī speciālistiem darbā ar bērniem un jauniešiem. Tajā ir apkopots Latvijas ekspertu viedoklis par galvenajiem šķēršļiem, kas traucē sekmīgi īstenot bērnu un jauniešu politiku Latvijā.

1990. gadu pirmajā pusē veiktās sociālās reformas tika īstenotas steidzamības kārtā, pieļaujot virkni kļūdu un nepilnību, kuru rezultātā, kā liecina statistika, Latvijā ir viens no augstākajiem bērnu nabadzības rādītājiem Eiropas Savienībā. Sociālās izslēgšanas un nabadzības riskam ir īpaši pakļautas ģimenes, kurās ir trīs un vairāk bērni.

Intervējot ekspertus darbā ar bērniem un jauniešiem, politikas veidotājus un pētniekus ar pieredzi jauniešu studijās, MYWeB projekta gaitā tika identificēti galvenie šķēršļi, kas traucē sekmīgi īstenot bērnu un jauniešu politiku Latvijā.

Politiskā griba: līdz ar ekonomisko krīzi tika restrukturēta bērnu un jauniešu politikas pārvaldība, kas nesa pārmaiņas arī attieksmē pret bērnu un jauniešu politiku Latvijā nacionālajā un pašvaldību līmenī: bērnu un jauniešu politika netiek uzskatīta par svarīgu nacionālās politikas sastāvdaļu, tai nav prioritātes statusa.

Nepietiekams finansējums: īstenojot bērnu un jauniešu politiku, tiek pielietots pārpalikuma princips, kas nespēj nodrošināt jaunās paaudzes vajadzību apmierināšanu.

Politiskās uzmanības trūkums: politikas dokumenti neparedz uzlabot bērnu un jauniešu politikas īstenošanu.

Ilgspējības un politikas noturības trūkums: biežā valdības un ministru maiņa Labklājības ministrijā un Izglītības un zinātnes ministrijā, kam seko arvien jauni restrukturizācijas plāni un pasākumi, ir radījusi situāciju, kad ikviens jauns ministrs kā savas partijas pārstāvis nāk ar aizvien jaunām iniciatīvām, pamatot novārtā iepriekš uzsāktos.

Kadru mainība atbildīgajās iestādēs: darba spēka regulārā mainība valsts atbildīgajās institūcijās traucē konsekventi realizēt bērnu un jauniešu politiku gan pašvaldībās (jauniešu lietu speciālisti), gan valsts pārvaldes institūcijās (Labklājības ministrijā un Izglītības un zinātnes ministrijā)

Finansējuma trūkums zinātnei: nav nodrošināts finansējums pētniecībai jaunatnes studijās, nav garantēts līdzfinansējums ES programmu projektos.

Administratīvās kapacitātes trūkums: bērnu un jauniešu lietu eksperti, kas ir lēmējvaras pamats bērnu un jauniešu politikā, darbojas pārlietu daudzās darba grupās un nespēj piedalīties visās diskusijās, sniegt ieteikumus problēmu risinājumiem, tāpēc Latvijas administratīvā struktūra top aizvien vertikālāka savā struktūrā.

Cilvēkresursu trūkums: risināmo jautājumu un problēmu loks ir ārkārtīgi plašs, bet pašvaldību cilvēkresursu kapacitāte ir zema. Nav resursu, lai pievērstu uzmanību stratēģiskiem jautājumiem nacionālajā līmenī, un praktiskas problēmas tiek risinātas pašvaldībās tikai šaurā kontekstā.

Nevalstisko organizāciju pārslodze: personas, kas darbojas nevalstiskajās organizācijās, vienlaikus īsteno daudzus projektus.

Neviendabība attieksme pret jauniešu politiku pašvaldībās: lielākās pašvaldības labāk izprot bērnu un jauniešu rīcībpolitiku un strādā sekmīgāk nekā mazās pašvaldības, kurām pietrūkst finansējuma, ko ieguldīt bērnos un jauniešos.

Sabiedrības neizpratne: pietrūkst sabiedrības izpratnes par to, ka jāspēj rast līdzekļi bērnu un jauniešu politikai; valda uzskats, ka darbu ar jauno paaudzi var veikt bez finansējuma.

IETEKME UN REKOMENDĀCIJAS RĪCĪBPOLITIKAS JOMĀ

Sociāli politiskajā līmenī Latvijā pietrūkst izpratnes par bērnu un jaunatnes politikas prioritāro nozīmi valsts tālākajā attīstībā: šī sociālā grupa Latvijā netiek vērtēta kā svarīgākais cilvēkresurss. Nav veikti pētījumi, kas ļautu izprast, kādas izmaiņas notiek jauniešu populācijā Latvijā, kāds ir jaunatnes labklājības līmenis. Jaunatnes politika būtu jāveido, pirmām kārtām balstoties uz bērnu un jauniešu sociālo apstākļu analīzi. Oficiālajā statistikā pieejamie dati nav pietiekami, lai nodrošinātu regulāru un izsmeļošu informāciju par izmaiņām bērnu un jauniešu aspektā.

Latvijā darbs ar jaunatni notiek sadrumstaloti un nekoordinēti starp valsts, pašvaldības, nevalstiskajām u.c. organizācijām. Lai novērstu finansiālo līdzekļu nelietderīgu izmantošanu, funkciju pārklāšanos un nevajadzīgu konkurenci, būtu nepieciešama jaunatnes politikas struktūru konsolidācija. Definējot aktuālākās jaunatnes politikas problēmas valdības līmenī un saskaņojot rīcības plānu starp valsts un pašvaldības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un pētniecības institūtiem, būtu skaidri jānodala atbildības jomas, izvirzot sasniedzamus mērķus un piešķirot tiem nepieciešamo finansējumu.

PĒTĪJUMA PARAMETRI

Otrajā rīcībpolitikas dokumentā ir apkopoti ekspertu viedokļi, kas tika iegūti Delfi aptaujā, kura norisinājās no 2014. gada oktobra līdz 2015. gada februārim trīs kārtās. Delfi aptaujas metode ļauj iegūt augstas ticamības informāciju par noteiktu jautājumu, jo datu iegūšana norit vairākās kārtās, katras kārtas dati tiek izvērtēti un iesniegti atkārtotai aptaujai. Šo metodi ir lietderīgi pielietot, kad nepieciešams iegūt datus no ģeogrāfiski tālu dislocētiem ekspertiem. MYWeB projektā pieaicināto 334 ekspertu vidū bija akadēmisko institūciju un pētniecības institūtu pārstāvji (47,2%), jaunatnes politikas veidotāji un speciālisti darbā ar jaunatni (20%), nevalstisko organizāciju pārstāvji (25,6%) un citu jomu pārstāvji (7,2%). Latviju pārstāvēja 47 eksperti.

Ekspertu atsaucība trijās aptaujas kārtās bija atšķirīga: 1.kārtā piedalījās 75% ekspertu, 2.kārtā – 58,9%, trešajā kārtā: 61,7%. Katras aptaujas aizpildīšanai bija nepieciešamas 20-40 minūtes, ilgums bija atkarīgs no eksperta vēlmes vairāk/mazāk iedziļināties jautājumos. Kad noslēdzās trešā Delfi aptaujas kārtā, tās rezultāti tika apkopoti un prezentēti aptaujas dalībniekiem. Dati, kas tika savākti, izmantojot Delfi metodi, tika analizēti anonīmi, un ekspertu identitāte netiek atklāta.

PAR PROJEKTU

PROJEKTA NOSAUKUMS

Measuring Youth Well-Being (MYWeB)

KOORDINATORS

Profesors Gērijs Polloks (Gary Pollock)
Mančestras Metropolitēna universitāte (Lielbritānija)
g.pollock@mmu.ac.uk

KONSORCIJS

Mančestras Metropolitēna universitāte, AK
Brēmenes Universitāte, Vācija
Pompeu Fabra universitāte, Barselona, Spānija
Ivo Pilara Sociālo zinātņu institūts, Zagreba, Horvātija
Debrecenas Universitāte, Ungārija
Daugavpils Universitāte, Latvija
Atēnu Panteona universitāte, Grieķija
Tallinas Universitāte, Igaunija
Kirila un Metodija universitāte, Trnava, Slovākija
Lisabonas Universitātes institūts ISCTE, Portugāle

Kaukāza Pētniecības resursu centrs, Gruzija
Eseksas Universitāte, AK
Kembridžas Universitāte, AK
Katalonijas jaunatnes aģentūra, Spānija

**FINANSĒJUMA
SHĒMA**

Eiropas Savienības 7. Ietvarprogrammas koordinējošā atbalsta aktivitāte

ILGUMS

30 mēneši

BUDŽETS

ES finansējums: 1.49 milj. EUR

MĀJAS LAPA

www.fp7-myweb.eu

**PAPILDUS
INFORMĀCIJA**

Profesore Anita Stašulāne
Daugavpils Universitāte
anita.stasulane@du.lv

**SĪKĀKA
INFORMĀCIJA**

Visi publicētie pētījuma ziņojumi ir pieejami: www.fp7-myweb.eu